

FÉNYKÉPEK – ZÁSZLÓ ÉS KUTYA NÉLKÜL

Nézem a képeket. Arcok, fiatalok és idősebbek, öklös zászlók, feliratok, feszült vonások, érdeklődő szemek. Színpadon ágáló politikusok – pontosabban: akkor még csak jelöltek –, közülük is kitűnik a fiatal, borostás földrajztanár, aki később alpolgármester lett. Kezét a magasba emeli, természetesen ökölbe szorítva. A doboznyi felvétel az egyik Tisza-parti kisvárosban készült, de a helyszín lehetne bárhol Vajdaság-szerte.

Az egyikén egy szürke, puliszerű kutya lógatja a nyelvét, szinte a gépbe néz, mintha pózolna. Nem így a gazdája, egy tizenéves szemüveges kislány, aki öntudatosan előreszegezett tekintettel vonul, a póráz csak úgy mellékesen, lazán lóg a kezében. Mellette a társai zászlókkal. Mögöttük a tömeg egészen a kép széléig. De a fotósra senki sem figyel. Talán az első sorokban lépkedő politikusokra sem. Ők a jövőjük miatt voltak akkor az utcán, hangozzék ez bármennyire elcsépelten és giccesen. Vagy legalábbis azt hitték.

Azóta hét hónap múlt el. Vagy alig több mint fél év. Hogyan látják most az akkori eseményeket a fiatalok, akiket egy jó buli és némi iskolakerülés reményében könnyű volt az utcára csalogatni – állították a rossznyelvek.

Szabadkai beszélgetőtársaim, TEREZSÁK ZOLTÁN és BÁLINT ZOLTÁN, 21 és 18 évesek.

Ti minek nevezitek a tavaly októberi történéseket?

TEREZSÁK ZOLTÁN: Leginkább egy nagy bulinak, ami egyben forradalom is volt.

Forradalom?

Némi grimasz és bizonytalanság után magabiztos válasz érkezik:

T. Z.: Igen, forradalom volt. Az lényegtelen, hogy itt nem lőttek és könnygázbombák sem robbantak, de a rendőrséggel történtek incidensek, és azt sem tudom elfelejteni, ami a Jugoszláv Baloldal irodája előtt történt. Egy fiú leszedte a póznáról a zászlót, amit felgyújtottunk, és ugyanerre a sorsra jutottak az épületből kihordott papírok és iratok is. Az egésznek valami furcsa, adrenalinos hangulata volt.

Bálint Zoltán bevallja, hogy ő az októberi eseményekben nem vett részt. Őszinteségén csak csodálkozni lehet, hiszen a baráti beszélgetésekben mindenki az ellenkezőjét bizonygatja. Most már annyian voltak az élen, mert távolabb állni nem is lehetett, hogy az egész tüntetésnek egy hosszú-hosszú első sornak kellett lennie.

BÁLINT ZOLTÁN: Akkor mindenki forradalomnak élte meg, de most utólag, a hangulat lecsillapodásával már nem nevezném annak. Egy forradalom után azt várná az ember, hogy ha nem is gyorsan, de radikálisan megváltozik minden. Fél év után csak azt látom, hogy más ül ott fenn a székekben és a határilletéket nem kell fizetnem.

A másik Zoli indulatosan közbeszól:

– Milošević még valóban nincs Hágában, de a forradalom akkor is megtörtént.

Folytassuk azzal, hogy mekkora változás történt október óta?

T. Z.: Semmi sem változott meg, minden maradt a régiben. Ha újjak kerülnek a hatalomra, azok még több vért szívznak, szokták hangoztatni az öregek, és talán van benne némi igazság. A rendszerváltás után mindenki azon igyekszik, hogy valamilyen úton-módon meggazdagodjon. A politika erről szól. Egyébként meg az árak felmentek, a fizetések maradtak, de ez a normális, sőt még intenzívebben kellene, hogy ezen az időszakon minél hamarabb átjussunk, és meginduljon a privatizáció.

B. Z.: Én sem vettem észre túl sok újdonságot. Akik most hatalmon vannak, azok nyilván régebben is ott voltak, csak nem ennyire nyilvánosan. Semmi sem változott, csak egy kicsit mutatják a külföldnek, hogy most demokrácia van.

A HALVÁNY ÉS SZÜRKE JÖVŐKÉP

Október előtt csak azt hallottuk, hogy a fiatalok érdektelenek, közömbösek, nincs cél előttük. Most mi a helyzet?

T. Z.: Az adrenalin szintünk október óta jócskán lecsökkent, de annyira talán nem süllyedtünk vissza, mint azelőtt. Valami pozitív dolog csak történt, most már több a jó hír, habár a rosszból is még elég sok van. Látok egy kis jövőképet, igaz, borzasztóan halvány és nagyon szürke, de picit jobb, mint volt.

B. Z.: Az október előtti hangulat nem tért vissza, valamennyivel oltdottabbak lettek az emberek, de abban biztos vagyok, hogy még egyszer nem lehetne őket kiráncigálni az utcára.

A ti korosztályotok optimistább-e, mint azelőtt?

T. Z.: Nem hiszem. A fiatalabb generációt azért nehéz megérteniük az idősebbeknek, mert mi még semmi szépet sem éltünk át. A hetvenes-nyolcvanas években gyerek voltam. Most nincs az, hogy ösztöndíjjal tanulsz, aztán vár a munkahely, kapsz lakást, a fizetésedből elmehetsz nyaralni... Nem kérdeztél rá, de itt kell megemlítenem a drogozást és az ivást. Én tudom, miért csinálják a fiatalok. Próbálják elfelejteni azt, ami-

ben élnek, ezekkel az eszközökkel dobódnak fel, törnek ki a nyomasztó hangulatból. Hiszen semmit sem tudnak tenni annak érdekében, hogy előbbre jussunk. Az egész rendszer és azon belül az iskoláztatás is annyira ósdi, balkáni, egyáltalán nem hasonlít az európaira.

Egy közbevetés, amely most nem tartozik szorosan a témához, egyébként pedig szerves része. Csak éppen keveseknek van bátorságuk bevallani. Szabadkán 1998-ban kábé háromezer kábítószerelvező volt. Pontos adat ugyan nincs, de a fiatalok állítják, hogy ez mára megtöbbszöröződött. Elég csak elmenni egy szórakozóhelyre – mondják.

B. Z.: Hogy optimistábbak lennénk az azért túlzás, egy nagyon halvány kis remény van bennünk. Talán a mi diplomáinkat már elfogadják külföldön is.

POLITIKA ÉS INGYENTÁBOR

Azt mondjátok, hogy a fiatalok semmit sem tudnak tenni, de én azt tapasztaltam, hogy a politikából például nem is akarják kivenni a részüket.

T. Z.: Mit várhatunk egy 18-20 évesőtől? A politika nagyon rossz dolog, én sem szeretem, de sajnos az élethez tartozik, a világ mozgatója. Én sem akarok tagja lenni egyetlen politikai pártnak sem. A fiataloknak nincs saját pártjuk, a korosztályokat keverni pedig nem ajánlatos, hiszen maguk a tanárok is hangoztatják, hogy diákjaik 18 évesen legalább kétszer annyit tudnak az élet dolgairól, mint ők ennyi idős korukban. Októberben arról szó sem volt, hogy a fiatalok átveszik a hatalmat, ez nem is lehetséges, mi csak jobbat akarunk. Én elmondhatom, hogy a korosztályomhoz tartozók többségének elege van a politikából, hallani sem akarnak róla, mert október 5-e óta sem sugárzik belőle semmi pozitív.

B. Z.: Nem túlságosan érdeklődünk a politika iránt, csak annyira, hogy szidjuk a rendszert.

Még mindig?

Mindketten hevesen bólogatnak.

Milyen mostanában a közérzetetek?

T. Z.: Szar. Bocs, de erre a kérdésre elsőnek ez jut az eszembe. Apámanak most mondtak fel a gyárban, ugyanis a Severben elbocsájtások vannak, édesanyám fizetése ugyanannyi, amennyi volt, társadalmi ingyenmunkával tengetjük napjainkat. Nem vagyok én pénzéhes, de miért olyan nagy vágy az, ha egy autót szeretnék? Hozzá kellene tartoznia az élethez. Van egy autód, van pénzed benzinre, eljársz szórakozni, kirándulsz, utazol, nyaralsz. Állandóan itt vagyunk Vajdaságban, ha

eljutunk valahová, akkor az biztos egy ingyentábor, ahol nekünk nem kell fizetni. Teljesen gettósodott az életünk. Legutóbb hétéves koromban voltam tengeren, de az is igaz, hogy nem voltunk tengerre járó család. Mivel bedolgozok a rádióba, tavaly elmehettem a Pepsi Szigetre. A belépőt ugyan megspóroltam, de az utazás meg a kaja-pia így is drága volt. Otthon, a szobámban nyaralok, hallgatom a zenét, nézem a tévét, a haverokkal járok a városba.

B. Z.: A közérzetem? Röviden: jó. Ha bővebben kell kifejteni, akkor rossz. Más országokban egy fiatal normálisan eljárhat szórakozni, van elég zsebpénze, és nem kell, hogy a szülei nagyon gazdagok legyenek, vagy az apja a vezető párthoz tartozzon. Egy motor, némi bulizás – olyan keveset szeretnék. Legutóbb ötödikben voltam a tengeren, kétnapos osztálykiránduláson, ami nagyon drága volt, de kiszorítottuk valahogy. A nyaralásaimat kiügyeskedem. A múlt évben Csongrádon töltöttem egy hetet, persze ingyentáborban, csak az utat kellett fizetni. Az idén megyek Ukrajnába, ezért a nyáron dolgozom, hogy legyen pénzem az útra, a többit fizetik. Ha minden jól megy, Erdélybe is eljutok, a recept természetesen ugyanez, az útiköltségért kell dolgoznom, a többi ingyenes.

CSAK A SZEREPLŐK CSERÉLŐDTEK?

HUBAI ERVIN a kanizsai önkormányzat ifjúsági és sportbizottságának az elnöke. Véleményét egy kerekasztal-beszélgetésen fejtette ki.

– A változások még nem zajlottak le, továbbra is közutálatnak örvendünk Európa-szerte. A már szerencsére letűnőfélben lévő hatalom mód-szeresen elsorvasztotta az értelmiséget, nemcsak anyagilag, de szellemileg is legyengítette a társadalmat. Ez a fiatalokat sem kerülte el, sőt rajtuk még inkább érződik az elmúlt időszak. A közösségekre az érdektelenség, motivációhiány, befelé fordulás volt jellemző. Talán most már beszélhetek múlt időben, de nagyon fontos lenne a fiatalokat bevonni a közösségbe és a közéletbe, feladatokat találni nekik. Gondot kell fordítani a tartalmasabb szórakozásra és meg kell tanulni kinyilvánítani a véleményünket. Mert van mondanivalónk, de eddig annyira nem kérdeztek minket, hogy el is felejtettük, hogyan kell azt megfogalmazni.

Ha a politikát vagy a médiát figyeljük, akkor úgy tűnik, komoly változások történtek, de a fizetésem nem ezt látom. Régebben volt kire fogni a rosszat, de most azok vannak hatalmon, akikért mi is kimentünk az utcára. A demokratikus berendezésben bizonyítani kellene, hogy nem volt hiába.

ZSOLDOS FERENC Szegeden tanul, de minden hétvégét a szülővárosában, Zentán tölt.

– Én úgy látom, tíz év apátia után a fiatalok újra hisznek valamiben. A legnagyobb csapda azonban a pénz lesz, mert hiába vannak tele ötletekkel, a programok megvalósításához anyagiak kellenek. A források viszont nagyon szűkösek. Ha nem lesz pénz, és állandóan visszautasításokba ütköznek, fokozatosan lemorzsolódnak a fiatalok, ismét belesüllyednek a közömbösségbe, ami nagyon káros lehet. Ha most is csalódnak, ezeket az embereket nehéz lesz ismét megmozdítani. Tőlem nem kérdezted meg, milyen a közérzetem? Hallottam, ez az egyik kedvenc kérdésed.

Megkérdézem.

– A lehetőségeink talán nem sokat változtak, de korábban mégis diktatúra volt, most szabadabbak vagyunk, ami azt is jelenti, hogy én viszonylag jól érzem magam.

TÓBIÁS KRISZTIÁN 23 éves csókai fiatal, a nagy események idején, vagyis tavaly októberben éppen katona volt. Tőle azt kérdeztem, március elején, amikor leszerelt, milyen hangulatot, helyzetet talált idehaza.

– Az én helyzetem nem sokat változott, de a környezetem sem. Csak a külalak más. Eddig pirosra volt festve, most kékre. A szerep ugyanaz maradt, csak a szereplők cserélődtek. Amíg a kaszárnyában voltam és csak hallottam a nagy változásokról, el is hittem. Aztán kijöttem és a fenekemre estem. Kerestem azt a sok szépet és jót, de csak azt láttam, hogy a régi van kifényezve. Nem zárom ki annak a lehetőségét, hogy egyszer jobb lesz, de most még nem.

– A hangulat pedig nagyon rossz – hallok egy hangot a háttérből.

– Édesanyám sűg, de én úgy látom, az emberek végre rájöttek, tudnak nevetni. Mert lehet nevetni azon is, ha pocskék a helyzet. Eddig legalább mosolyoghattak volna, de nem tették. Most oldottabbak és reménykednek valamiben.

Leszereltél, egyelőre munkanélküli vagy, miben reménykedsz?

– Remélem, hogy holnap még felébredek. Most miért hallgatsz? Részletezzem? Jó. Ha már felébredtem, akkor abban is bízok, hogy az ágyam mellett megtalálom a cigit és az öngyújtót. De amiben a leginkább szeretnék reménykedni, hogy nem halok meg tüdőrákban.

*

Nem valami biztató befejezés. Ismét a fényképekhez menekülök. Próbálok kitalálni, miben bízott az a farmerkabátos fiú, akinek síp van a szájában. Meg a kicsit duci, piros kockás inget viselő lány. És a rövidnad-

rágos fiú. Meg az a kék pólós, aki egy plakátot tart a kezében és furcsán félrehúzta a száját. Nyilván nem az élen járó politikusokban, akik ezen a fotón nem is látszanak. Sem az öltönyös, sem a bajszos, sem a lezseren kigombolt ingű, aki dús, göndör, de már ősz szőrzettel borított mellkasát szereti mutogatni. Sőt a jó dumájú, sokat hadonászó földrajztanár sem. Akik annyira elsiettek ott az élen, hogy észre sem vették, a tömeg mennyire lemaradt.

A beszélgetőtársaim arcát látom. Újabb fényképek. Zászló és kutya nélkül.

